

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. A hova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők. Minden-
nemű nyomdai munkákat felvállalunk
és jutányos áron végezzük.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfél lapon.

Előfizetési ár: egész évre 12 korona, félévre 6 korona.

Hirdetések jutányos áron közöltnak.

Egyes szám ára 30 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
A hova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

Kálvin.

Genfben monumentális szobrának emeléséhez készülődnek és a világ összes reformátusait óhajtják e célra egyesíteni.

Azt mondják pedig tudós történetírók, hogy legkisebb volt a reformátorok közül, sőt, hogy nem is lett volna tulajdonképpen reformátor. Olyanformán, mint a hogy Pál sem foglalt helyet a tanítványok között s így csak szélesebb értelemben nevezhető apostolnak. Kálvint is megelőzte Luther és a szabad Helvéciában is előtte járt a szabad emberi érzettől áthatott Zwingli.

Akad egy magyar tudós, a ki hibáit meglátja (a Napnak is vannak foltjai) s a ki felé most a botránkozás moraja zudul.

Én nem botránkozom meg ebben az időszerűtlen igazmondásban, melynek jogát Kálvin utódaira is rá örököltette. Én is *embernek* tudom Kálvint, de tagadom azt, hogy nem lett volna reformátor s hogy nem méltán ille nék be a vallásújítók triászába. Bele illik és tehetségére nézve szerintem ő közöttük a legnagyobb. A kálvinista egyházszervezet az ő alkotása.

De még ez a hatalmas erő sem meríti ki nagyságát. Kálvin több mint pusztá államalkotó. Kálvin nem csak kodifikált, szervezett, elveket állapított meg, hanem ez elveket a gyakorlatba is belevitte, minden ellenállással szemben érvényesítette és azok szerint élt. Élt igazán, szentül, meggyőződését követve mint korának férfia.

Nem is ez most a kérdés, hanem az áldozat, mellyel az ő nagy emlékének mi magyar reformátusok tartozunk.

És szemben azzal a magasztalással, melyet megérttek és méltányolok, mely nagyjaink állásfoglalásában is megnyilvánult, éppen a tettekben való áldozatkészségnek a jeleit nem látom.

Mindössze egy életrajz megírása határozottat el. Ugyde ilyen életrajzoknak eddig sem vagyunk híjával.

A Révész Imre Kálvin élete ma is első rangú tudományos munka s irodalmunknak büszkesége.

A Budai népszerű munkája is használható abban az irányban, a hova szánva volt.

Azért az új vállalkozás se lesz felesleges. De mindez az én hitem szerint még mind kevés.

A genfi nagy emlék létesítéséhez nekünk tehetségünk szerint s méltóképpen hozzá kell járulni s biztosítani kell, hogy egyik református fejedelmünk (Bocskai) s egyik nagy reformátorunk (Méliusz) azon megörökíttessék.

Sőt még többet kell tenni. Azt a keresztyén köztársaságot, melyben az örökkévaló Szent Isten s az ő Szent Fiának parancsa a törvény s melyben az evangéliom szellemétől áthatott nép a fundamentum, meg kell valósítani. Erős, hatalmas magyar ref. egyház, még a bírálat jogát is megengedő szellem és élet: ez lesz Kálvinnak nálunk legszebb emléke.

VÁNDOR.

Kálvin János.

1909. július 10-ik napján lesz négy száz esztendeje annak, hogy a halhatatlan emlékezetű nagy reformátor: Kálvin János e földi lét gyarló honába lépett: igazságot szólni a hazugság között; világosságot deríteni a sötétség nagy birodalmában és cselekedetekkel megbizonyítani, hogy az élet sem drága, ha véghez kell vinni az Úrnak dolgait. Minekünk magyar kálvinistáknak kétszeres kötelességünk a világtörténelmi évfordulót megünnepelni. Kálvin János idegen nép szülötte, de lelki világa, eszméi oly sajátlagos benső rokonságba léptek a magyar reformáció mindenkori hívei nagy többségének belső világával, hogy az ő általa megállapított hittételek és egyházalkotmányi alapelvek a magyarországi református egyházat sajátképeni magyar egyházzá tették, a magyar reformátusok vallását magyar vallássá tették. A Kálvin János világnézlete a magyar felvilágosodottság és szabadelvűség világ nézietével elválaszthatatlanul forrott össze. Jellemének komoly méltósága és határozottsága a magyar karakter alaptulajdonságával harmonikus. A kölcsönösség a kálvinista és magyar alkotmányos szabadság sorsában innen állapítható meg.

A közéleti általános hanyatlás korában a tiszta forrás utáni vágyakozás elemi erővel tör elő. Kötelességünk tehát a tiszta forrást feltárni, felmutatni mindenkinek, hogy a nagy idők emlékezte, a nagy reformátor felidézett szelleme teremtette ujja a megromlott lelkivilág rozszant fundamentumát. Tehetnénk e ezt eredményesebben, mint az által, ha kolossalis egyháztörténelmi írónk: Révész Imre „Kálvin Élete“ című művét általános, elterjedt közkinccsévé tesszük kálvinista híveinknek. A mű második kiadásának példányai elfogytak, ha a megbecsülhetetlen munkát illusztrációkkal élénkítve és közvetlenülve olcsó áron kezébe adhatjuk híveinknek, minden emlékoszlopnál hatásosabb emléket emelünk.

Szóljanak különben a lelkek ihlettségének fölfokozására magának a nagy szerzőnek műve második kiadásához irt előszavai:

„Ma holnap épen háromszáz éve lesz, hogy a ker. anyaszentegyház egyik világtörténelmi értékű nagy reformátorának Kálvinnak földi részei, Genf városa köztemetőjében, egy jeltelen s most már teljesen ismeretlen sírba tétetének.

Oly egyszerű s még is annyi vész által zaklatott helyzetben, mint a milyenben Kálvin élt s csupán a szó és toll hatalmával, aligha

vitt valaki valaha véghez nagyobb dolgokat, mint a milyeneket ő véghez vitt. A székelyföldi havasoktól a skót bércekig, s a francia partoktól Északamerikáig láthatók nyomai nagy lelke hatásának, melynek erejével nemcsak a tiszta keresztyénség tanai mellett küzdött nagy diadallal, hanem népek életirányát és jellemét változtatta, nemesbítette és szilárdította meg.

Ő általa az Isten valóban nagy dolgokat vitt véghez.

Ily nagy ember minden bizonnal megérdemli azt, hogy a maradék az ő élete folyamával megismerkedjék s tanulságot és erkölcsi erőt merítsen abból.

Legyen elég annyi annak indokolása végett, hogy miért szántam el magamat e mű megírására.

Lelkemből fájlalnék, ha más hitfelekezetű hazámfiái, kik netalán e művet elolvasandják valami olyast gondolnának felőlem, mintha én e mű által bármely egyházat s annak kitűnő férfait sérteni akartam volna. A kölcsönös türelemnek és honfiúi szeretetnek őszinte barátja vagyok én is. De mit tegyek, mikor előttem történetíró előtt tények, adatok állanak. Én ezeket igaz lélekkel és teljes nyíltsággal felhasználtam akár dicsőségére, akár kisebbségére szolgálnak hősömnek vagy másnak. A történelmi hűséget és igazmondást tehát senki ne tartsa felekezeti elfogultságnak.

Én Kálvint valóban nagy embernek tartom, de ha legnagyobbnak tartanám is, soha el nem választhatna engemet azon Egyetlenegtől, a mi isteni mesterünktől, kinek helyét soha semmi teremtmény ki nem pótolhatja.

Kálvin elméjétől egy gondolat sem volt távolabb, mint az, hogy ő magát eszményül és példaképül állítsa fel s az, a ki őt mintegy bálványozná, szellemének épen oly ellensége, mint az ő legnagyobb gyűlölője.

Jellemének valódi nagysága épen abban áll, hogy noha életének egyedüli célja az, hogy az embereket Istenhez vezérelje s nem volt emberi tekintet, a mely előtt valaha megrettent volna, magát mégis egy nyomorult parányiságnak tartotta s az ő Teremtője előtt, a ki felé volt lelke szüntelen fordulva, a legőszintébb alázatossággal porba borult.

Ime a legnagyobb magyar egyháztörténelmi író, a legtipikusabb kálvinista magyar lelkipásztor, a tiszta látású, mély bölcseségű és lángoló szívű tudós így tud lelkesülni a puritán reformátorért. Nagy érték nagy elismerést szokott

kiváltani. A nagy Révész bizonyágtétele erős bizonyosság.

Ennek a bizonyágtételnek méltó eredményét adjuk általános lelki táplálékul, lelki gyógyszerül most, a mikor a nagy történelmi évforduló egyházunkat szomorú viszonyok között találja.

Dr. Baltazár Dezső
elnök.

A genfi Kálvin emlék.

A Debreceni Prot. Lap 16-ik számában megírtam, hogy milyen részvétlenséggel viseltetünk mi magyarok anyagilag a Kálvin születésének 400 éves évfordulója alkalmából Genfben felállítandó emlékmű iránt és teszük ezt akkor, amikor pedig a monumentum költségeire világszerte megindították a gyűjtést a különböző nyelvű kálvinisták.

Azt is megemlítettem, hogy levelet írtam L. Gautier urnak, a szoborbizottság elnökének, kérdést téve, hogy vajjon az emlékmű céljaira nálunk is meginduló gyűjtés alapján lehet-e reménységünk arra, hogy nagy reformátoraink valamelyikének, pld. Méliusnak az alakja is szoborba öntessék és elhelyeztessék az emlékművön.

Levelemre a választ azóta megkaptam és válaszában Lucien Gautier ur, a theologia és bölcsészet doktora, mint szoborbizottsági elnök értesít, hogy levelem felolvasta az éppen gyűlésező szoborbizottság nevében kijelenti, hogy abban az esetben, ha pld. a magyarországi kálvinisták valami lényegesebb segélyvel tudnának az emlékmű felállításához hozzájárulni, semmi sem áll a szoborbizottság előtt akadályul e tekintetben, hogy akár Méliusnak, akár valamelyik más reformátorunknak a szobra megörökíttessék. Viszont azonban, ha kisebb adománynyal járulnánk az ügy támogatásához, akkor is biztosít a bizottság számunkra Magyarországra emlékeztetőleg egy domborművet, egy relief képet.

Egyszersmind megküldte L. Gautier ur címemre a szoborbizottság eddigi gyűléseiről felvett nyomtatott Bulletineket.

Ezek a nyomtatott jelentések érdekes dolgokról beszélnek. Látjuk belőlük a Kálvin emlék ügyében megindult gyönyörű mozgalmat a maga egész hatalmas medrében.

Szerepel benne mindenekelőtt Svájc, mint ki a kezdeményező bizottságot ez ügyben már

1906. júniusában kiküldötte. Szerepel aztán Skócia, hol a gyűjtő bizottság szintén szépen folytatja működését. Beszél a Jelentés Angliáról, hol a hatalmas „Quarterly Register“ c. lap állott élére a mozgalomnak; beszél Németországról, a hol a „Reformirter Bund“ agítal lelkesen az ügy mellett, kiterjeszkedik részletesen az Egyesült Államokban, Franciaországban és Belgiumban megindult mozgalmakra. Végül a mellékletben ott olvasható illusztris konventi elnökeinknek Bátor Bánffy Dezsőnek és Antal Gábornak is a levelük, melyben értesítik a szoborbizottságot, hogy a magyar kálvinista egyház úgy erkölcsileg, mint anyagilag kész támogatni a nemes mozgalmat.

A lépéseket azonban konventünk ez adott ígéret beváltására — úgy tudom — a mostani ülésén sem tette meg, pedig erre égető szükség lenne, ha azt nem akarjuk, hogy szegyenünkre nyoma se legyen azon az emlékművön a kálvinizmus hazánkra gyakorolt hatásának. Annál sürgösebb, ez, mert a szoborbizottság őszi lejárattal már ki is írta a pályázatot. Szerencsénk e tekintetben éppen csak az, hogy kimondotta a bizottság, miszerint az emlékmű alakjait a beérkező segélyek arányában fogja fokozatosan érche öntetni. Így tehát még mindig van erőnk a gyűjtés eszközésére.

Az szegyenünkre egy csepet sem lesz, hogy talán esetleg kevés lesz a közöttünk összegyűlendő segély összege. Franciaország sem tudott eddig egyebet áldozni erre a célra, mint az elmúlt évi reformáció emléknapi perselypénzt. Anynyit legalább mi is tegyünk meg, hogy pld. a pünkössti perselypénzt rakjuk össze és küldjük el az emlékmű céljaira.

Az emlékmű amilyen hatalmas, éppen oly beszélő is lesz. Nagyságra mindenestre előtérben lesz a művön magának Kálvinnak a szobra, talapzatán életének és munkásságának domborművekben megörökített legfőbb mozzanataival, körötte Farel, Knox és Béza szobrai; Luther, Zwingli és Viret Péter emlékének a mikénti megörökítése teljesen a pályázó művészekre bízott. Megörökítést nyernek továbbá a kálvinizmusnak a különféle országokban szerepelt ki-magasló védelmezői.

Igy Coligny, Cromwel Olivér, Uj Anglia (É. Amerika) gyarmatainak megalapítói közül egy-kettő, továbbá a nagy választó fejedelem Frigyes Vilmos.

Kimondotta aztán a bizottság, hogy mint reliefek a következő történelmi képek nyerjenek domborművi elhelyezést:

1. A hitujítás prédikálása Genfben a nép előtt.

2. Knox prédikálása Skóciában Stuart Mária előtt.

3. A nantési edictumnak IV. Henrik által történt aláírása.

4. A „Mayflower“ nevű hajónak, mely Uj Anglia legelső gyarmatosait vitte az amerikai partokra való megérkezése.

5. Annak a jelenetnek a megörökítése, midőn a királylány és királynővé proklamált Orániai Vilmos és Mária az angol parlamentben benyújtják az 1689-iki türelmi törvényt.

6. A nantési edictum visszavonása folytán kimenekülő franciáknak Brandenburgi Frigyes országában való mikénti fogadtatása.

Ezekben ismertetem a szoborbizottság Bulletinje alapján a Kálvin-monumentumon elhelyezendő szobrokat és domborműveket.

Amint látható hazánk a gyűjtés ez ideig való halasztása miatt onnan teljesen hiányzik, pedig legalább is domborművű megörökítésre nagy számmal lehetne találni eseményt a magyar kálvinizmus történetében. Ezt pedig elnyernénk egy ünnepi országos perselyezés által is. Gondolkozunk azért felette, míg nem késő.

Bélzerind.

Gyenge János
ref. lelkész.

KÖZÉLETÜNK.

A nagybányai református egyházmegye tavaszi közgyűlése.

A nagybányai református egyházmegye f. év Április 30. és Május 1-én tartotta meg tavaszi közgyűlését Nagybányán.

Esperes ur imája után a gyűlést megnyitván, a szép számban megjelent tagokat üdvözlő s a megbízó levelek beszédését eszközölteti. Ezek össze számlálása után kitünt, hogy 37 egyház képviseltette magát. Egyben kimondatott, hogy minden egyház tartozik magát képviseltetni s jövőben nem fog elfogadtatni semmiféle mentség, kifogás. Esperes ur jelentésében megemlékezik azon nagyvesztéséről mely a volt erdélyi püspök Dr. Bartók halálával érte nemcsak az erdélyi kerületet, hanem az egész ref. egyházat. Megemlékezek néhai Ferenczi Imre krassói volt lelkészről, ki mint közalapkezelő s több bizottságnak tagja értékesítette tudását.

Egyházmegyei közgyűlésünk fájó részvétét fejezte ki s nevét jegyzőkönyvben megörökíti. E jelentésből

megtudjuk, hogy Garbolera Nagy Mihály lelkész választatott meg Borsaszentkirályról. Krassóra Oláh Sándor józsefházai lelkész, Mikolába pedig Gacsal János szatmári segédlelkész. Magosligetre segéd lelkészül Kovács Pált, Nagybányára Miszti Mihályt erősítette be. Több tanító is beállítatot. 29 egyházból beérkeztek az adó csökkentés tárgyában szükséges iratok fel lettek terjesztve. Megbotránkozásának ad kifejezés, hogy kisdéd egyházaink nem folyamodnak adócsökkentésért. Mi lehet ennek az oka, kéri a közgyűlést, hogy az egyházak előjáróságát felelősség terhe alatt kötelezze az adócsökkentés kérésére. Dr. Helmei Pál világi aljegyző leteszi az esküt. Hálás köszönetét fejezi ki az egyházmegye bizalmáért s igéri, hogy egész tudásával s tehetségével szolgálni fogja egyházát.

Egy lelkészi tanácsbiróságra most már harmadik ízben beadott szavazatok felbontatván kitünt, hogy most sem jutottunk eredményhez, amennyiben mind a két jelölt egyenlő szavazatot kapott egy lelkésztársunk elnézése folytán, a ki a beküldött szavazatokban nem írta be a nevét, akire az egyháztanács szavazott. Ha ez rendbe lett volna egyik egy szavazattal elüti.

Elrendeltetett a szavazás a hatodik tanácsbiróságra is. Most már van kilátás ismét 3—4 szavazásra. Azt hiszem, hogy az őszi gyűlésre talán le fog járni s megtudjuk az eredményt. Azon iskolafentartó egyházak, a melyek a közigazgatási bizottság által iskolájuk rendbehozására felhivattak, utasítottak ezen kötelezettségük teljesítésére. Egyházmegyénknek azon tavalyi felterjesztésére, hogy az egyházközségi közgyűlés szüntettessék meg, mint tudjuk, a kerület elrendelte, hogy kérdeztessenek meg e tekintetben az egyházközségek. A törvény nem írja ezt elő, mindazonáltal az esperesi hivatal elrendelte a meghallgattatást s ez ügynek újabb felterjesztését kívánja. Egyházfentartási alapokról jelentés érkezett 35. Jelentést nem küldök felhivatnak, hogy akár igenleges, akár nemleges jelentéseket 3 nap alatt beküldjék. Számvevőszék jelentése szerint mindennek rendben vannak.

Ellenben a gyámintézeti ellenőrző bizottság már sok hátrányról tesz jelentést, melynek behajtását az egyházmegye szigoruan elrendeli.

Tanügyi bizottság jelentése szerint az iskolák színvonala emelkedett. Egy van rossz a tisztaberki. Szatmárhegyen a vallástanítás az állami iskolákban úgy lenne eredményes, ha ott vallástanítói állást szerveznének.

Hiripi tanítónak meghagyandó, hogy vallásból képesítését szerezze meg.

Mikola és Berend iskolája beszűnttetését kéri. Tehát megint kísért az államosítás. Mikola azt mondja, hogy ígéretet tesz arra, hogy két református vallásu tanítót fognak oda kinevezni. Nekik ez már régi vágyuk, eddig is megcsinálták volna, csak volt lelkészek állott ellen. A kis Berend filiából anyaegyház akar lenni

templomot szándékozik építeni s lelkészi állomását melyet 38 évvel ezelőtt megszüntetett, akarja visszaállítani. Ezért adná át iskoláját az államnak.

Természetes, hogy az egyházmegye nem szívesen látja az ilyen törekvéseket s engedélyt nem könnyen ad. Dehát mit érünk ezzel, akár kapnak az illetők engedélyt, akár nem, mégis felépül az állami iskola. Ami Szatmáron meg másutt lehetett, miért ne lehetne az Mikolában és Berenden. Különös, hogy csak a református iskolákra utaznak.

Katholikus községben nem látunk állami iskolát. Ez a szegény református egyház még mindig áldozik, pedig fájó szívvel látjuk, hogy szedegetik el egymásután iskoláinkat.

Hiba volt akkor oda nem adni az iskolákat az államnak, amikor az államosítás megkezdődött s megindult iskoláink ellen a hajsza.

Ekkor az egyházunkat megerősítettük volna mert hiszen a mi az iskola fentartására kellett annak legalább egy részét fordíthattuk volna az egyház helyzetének javítására. Mikola utasított iskolája fentartására, a kis Berendnek engedély adatik, illetve parancsoltatik az egyházmegye részéről. Bármint tiltakozunk is, meglátjuk, hogy Mikolában beállítják az állami iskolát.

Szamoskőröd betérjeszti ujonnan építendő iskolájának tervrajzát és költségvetését, mivel az a terjesztett tervrajz nem adja a kívánt méreteket, sem a kellő berendezést, utasítatik az egyház, hogy a tervet s költségvetést szakértővel vizsgálta meg s alakítsa át s ha megfelelő lesz, akkor az építési engedélyt kikapja. A község által adandó 3000 korona terhére a kért költsön felvétel engedélyeztetett. Tisztaberek még ma sem tud kibontakozni. Már harmadik küldöttség járt kint, még sincs semmi eredmény. Makacs magatartásával meghiusit mindent, a földet most is elakarnák venni a lelkésztől s adnának 1600 koronát, úgy hogy ebbe beletudatnék a 900 korona kungrua. Adnának illetve fizetnének 700 koronát. Most valami kettős díjlevelet küldtek be. Pedig pótdíjlevéllel államsegélyt kérni nem lehet. Esperesi javaslat mellett kimondott, hogy felügyelő lelkész, gondnok s előljáráóság intézkedjenek, állapítsanak meg rendszeres díjlevelet s ha nem esperes ur csináltatja meg. Ombod, Pálfalva, Pettyén Amac, a néhai volt tanácsbíró Marton Bálint hagyatékából szép örökséghez jutottak:

Ombod 3250 korona, Pálfalva 8000 kor, Pettyén 2470 kor, Pettyénben, Ombodon, Aamacon kétharmad részben a kamatot élvezzi a lelkész, egyharmadot a tanító a pálfalvai templomépítésre s egyházfentartásra. Ugyancsak e hagyatékából a tanítóegyesületnek, lelkészegyesületnek, is jutott 1210—1210 korona. Kispalád, Apáti, Berend bemutatják templom tervöket. Felülviz-

gálatra utasítatnak. Egyháznak kérelme építkezés vagy költsön tárgyában kedvezőleg elintéztetett. Soltész János ombodi, Dobos József uszakai lelkésznek káplántartási engedély adatott.

Nyugdíjintézeti kezelő pénztárosnak Bogdán Lajos pettyéni lelkész választatott. Egyházkerületi pótképviselő lett Csaba Adorján tanácsbíró. Vámfalu 42 ezer koronájának minél előbbi biztosítására az ügyéssel deputáció megy. Új adókulcsok megerősítését illetőleg várapozas ajánlatik, míg az adócsökkentés ügye rendbe lesz.

Fegyelmi ügy volt 4. Egy felmentéssel járt. Szamoskőrödi tanítók rosszalásra és költségek megfizetésére. Ugyancsak rosszalásra a egy lelkészt s a költségek megtérítésében nagyhodosi gondnok elmozdított hivatalától 29 korona költség megfizetésével.

Ez ugyan nem volt a gyűlés tárgya, s nem is itt hanem a gyűlésen kívül megbeszélés tárgyát képezte, hogy mi lesz a debreceni egyetemre tett alapítványokkal, ha a miniszter által csakugyan Debrecenbe fog a harmadik egyetem felállíttatni? Mi úgy gondoljuk, hogy miután a tett ajánlatok, alapítványok határozottan egy ref. egyetemnek adattak s állami egyetemnek ahoz semmi köze, az egyházi hatóság sem fordíthatja oda ahova esetleg neki tetszenek. Azt hiszem majd többen is hozzá szólnak.

Az érmelléki egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Ápril. 29-én tartotta az érmelléki egyházmegye tavaszi közgyűlését Marjai Péter esperes s országgyűlési képviselő és Fényes Endre kir. táblabíró kettős elnöksége alatt. Előző napon az egyetemes lelkészi értekezletnek volt a gyűlése, a hol az a határozat hozatott, hogy az érmelléki egyházmegye lelkészegylete testületileg belép az O. R. L. E.-be s a prot. sajtó céljaira a könyvtáralapból 200 koronát ad. Elnökké az esperes, alelnökké Végh József érsemjéni, jegyzővé Veress István bihariószegi lelkész választatott. Fontos intézkedése illetőleg javaslata volt a lelkészegyesületnek az is, hogy ezután az egyházmegvében a beszoigáló lelkész és a tanító, mindenik az időközi javadalom egy hatod részét kapja. Az értekezlet teljes bizalmát fejezte ki az O. R. L. E. vezetői iránt s a megküldött két felhívást az 1848. XX. és a lelkészi fizetések 2400 koronára való felemelése ügyében magáévá tette. Ez utóbbit azonban azzal a módosítással fogadta el, hogy első sorban a könnyebben kivihető korpótlék ügye rendeztetnék.

A következő nap a szokásos ima után az esperes lendületes beszédben nyitotta meg a gyűlést, reá mutatva a fennálló nehézségekre, az egyes egyházakban uralkodó azon törekvésekre, a melyek az anyagi

helyzet javítását a lelkészi fizetések megcsökkentésétől, a lelkészi földek elvételeitől várják. Az esperesi jelentés részletesen beszámolt az őszi közgyűlés óta történt eseményekről, intézkedésekről s jelentése hü képét mutatta az egyházmegye jelenlegi állapotának. Igaz, hogy ez a kép teljesen nem megnyugtató néhány egyháznak zavargó elemei miatt, de azért reméljük, hogy a vihar a mely részint az új adózási rendszer, részint a díjlevelek módosításából származott, lassanként lecsillapszik. Az esperesi jelentés után a jegyző jelentette, hogy az új zsinati törvények értelmében megválasztott egyházmegyei tanítóképviselek a következők: a székelyhídi körből: Hajdu József kiskereki, bihardíószegi körből: Vincze Karoly bihardíószegi, érmihályfalvi körből: Molnar Antal bagaméri, a margittai körből: Szatmáry Karoly balyoki tanítók. A megválasztott tanítók nevében Molnar Antal köszönte meg társai nevében az egyházaknak a belejök helyezett bizalmát, ígérve, hogy az egyházmegye ügyeinek inteseben hü munkatársai lesznek a lelkészeknek. Szép szavak voltak. Nekünk lelkészeknek jól esett hallanunk.

Bogyoszlóra Arany György elhalálozása folytán Jakab József eradonyi lelkésztársunk választotta meg, a ki eddig kifejtett erélyes munkásságával minden tekintetben rászolgált, hogy olyan rendezett viszonyok között levő egyházba jusson, mint Bogyoszló. A lelkészi és tanítói értekezlet jegyzőkönyveinek felolvasása után elfogadtatott Demjén Ferencz érolasi lelkésznek a dekansagról való lemondása s helyébe Lengyel Pál kiskereki lelkész választotta meg. Drovecky Béla nyug. fozszolgabíró elhalálozása folytán a világi tanácsbírói állásra a szavazás elrendeltetett. Egyházkerületi képviselőkül ismét Vegh József egyh. tanácsbíró és Magyar Miklós világi tanácsbíró választották meg, póttagokul pedig Banyai János egyh. tanácsbíró és Fráter Zoltán vil. tanácsbíró.

Az újonnan választott tanítók eskütétele és bekebelezése után előterjesztetett az egyházmegyei lelkészi és tanítói gyámolda számadása az 1907. évről. A lelkészi gyámoldának bevétele volt: 95,520 kor. 37 fill. Kiadása: 17,098 kor. 67 fill. A tanítói gyámoldánál a bevétel: 20,315 kor. 50 fill. Kiadás: 874 kor. Az országos lelkészi gyámintézetéről szóló jelentés alkalmával nagyobb emótiót idézett elő azon sajnálatos körülmény, hogy az elhunyt bogyoszlói lelkész az országos gyámoldába 400 koronával adós maradván behajthatatlanság miatt ezen összeget minden valószínűség szerint az egyházmegyének kell megfizetni. A nagyobb összegben kint levő közalapi és közigazgatási tartozások ezen túl közigazgatási uton fognak behajtatni. A beérkezett vagyon leltárak a körüli számvevők által fognak megvizsgáltatni.

A székelyhídi valamint a hegyközszenmiklósi lel-

kési díjlevelek módosításába a közgyűlés nem ment bele. Épenigy nem fogadta el a felebbezési a nagyléltai és köbölkúti jelenlegi adukulcs megváltoztatása iránt. Ezután különféle adásvételi ügyek elintézése következett, délután pedig közigazgatási bírósági ügyek.

Délben a fürdőház nagytermében közebéd volt, a hol felkész felköszöntökben nem volt hiány. Igen szépen kifejezte különösen Dr. Várady Miklós azt a veszteséget, a mely egyházmegyénket Demjén Ferenc lelkésztársunk eltávozásával éri. Kívánunk mi is mindnyájan ő neki ama fényes gyülekezetben, a hová a sors szólította, állandó szellemi és testi erőt, lankadatlán buzgalmat a munka mezején.

Diószegi pap.

A f.-szabolcsi ref. egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Egyházmegyénk a folyó évi április hó 27-től 29-ig Nyiregyháza tartotta meg szokásos gyűlését Görömbey Péter esperes és Gencsy Albert gondnok elnöklete alatt.

Már 27-én a tanácsbírói kar egész délelőtt tárgyalta az esperes által elébe hozott dolgokat s délután a városháza dísztermében az ugynevezett előtanácskozás tartott meg, hol a fontosabb ügyek letárgyaltattak a határozatok megállapítottak s úgy tétettek a másnap tartandó közgyűlés elé.

A tulajdonképeni közgyűlés 28-án reggel kezdődött a már említett helyiségben. Az esperes imádsága és megnyitó beszéde után kezdetét vette a közgyűlés. Szokatlan nagy számmal jelentek meg az egyházmegye lelkészei s világiak s mondhatni hogy oly egyéneket is láthattunk a kik csak fehér hollóként szoktak megjelenni az em. közgyűléseken. Szinte kérdeztük magunktól s az illetőktől, mi lehet annak az oka! Hát bizony nem más, mint az az em.-ként elterjedt hír, hogy vihar készül, a mely kitudja mit eredményez? Hát akik azt várták csalódtak, mert a vihar elült s azok a kik annak támasztói voltak, bevonták a vitorlákat, hogy a szél abban kárt ne tegyen.

A megalakulás után a tanácsbírói állásokra beadott szavazatokról szóló jelentés olvastatott fel, a mely szerint egyhm. egyházi tanácsbírák lettek: Szabó Lajos nyirbátori és Vas Mihály gégenyi lelkészek. Világi tanácsbírákká lettek: Szikszay József em. ügyész, Mikesz Dezső alispán és Nánásy Andor takarékpénztári igazgató. A megválasztottak az esküt letették s a bizalmat megköszönve, a gyűlés éljenzésétől kísérvé foglalták el díszes állásaikat. Hiányzott azonban Vas Mihály az esküt tevők közül, a ki a megválasztást el sem fogadta, hanem lemondását jelentette be. Ugyszintén lemondott

Mezőssy Gusztáv világi tanácsbíró is azonban egyik lemondást sem fogadta el közgyűlés, hanem arra kérte érdemes tanácsbíróit, hogy bizalmi állásaikat tartásuk meg.

Az esperesi időszaki jelentésből ki emelendő az ibronyi tanító választás, hová egy olyan tanító lett megválasztva, a ki egyh. megyénk bírósága által fegyelmi- leg és a kerületi bíróság által állásától végleg elmozdított, de a konventi bíróság az ítéleteket feloldotta s vizsgálat tartására utasította az egyh. megyét. De időközben a vádlott és az egyház között esperesi jóváhagyás mellett olyan megállapodás jött létre, hogy az illető előbbi egyházát elhagyja s mint megválasztott: ibronyba nyert beköltözésre engedélyt. A megállapodás megvalósult s az illető tanító új helyére beköltözött.

Ez azonban nem maradhatott annyiban, mert a már végletekig felzigatott közvélemény azon helyen intézkedésre bírta az illetékes hatóságot, hogy az illető tanító részére adott beköltözési engedély visszavonatot a tanító felfüggesztetett s e végzést a közgyűlés is helyben hagyta, véglegesen azonban az ügy befejezése nem lett, mert a kerületre megfellebbeztetett.

Szikszay József ügyvéd tanácsbíróvá megválasztván az ügyészi állásról lemondott s helye egyhangu felkiáltással dr. Szesztay Zoltán h. ügyész és e. m. világi jegyzővel tölthetett be, a kinek működése elé teljes megnyugvással tekintünk.

Volt még egy lemondás, a mely igazán fájdalmasan érintett mindnyájunkat és ez az Erdélyi Imre lelkésztestvérünké, a ki aljegyzői tisztéről mondott le betegségére való tekintettel. A nagy tehetségű s költői szép lelkű jegyzőtől fájdalmas szívvel bár, de el kellett fogadni a lemondást, s az így megüresedett állásra a szavazás elrendeltetett.

Sok ujonnan választott tanító és tanítónő tette le aztán az esküt s ajánlotta magát arra a szent szolgálatra, a melyre hivatott s a melynek életét szentelni ígérte.

Most következett egy megkörözött indítvány, mely azt kívánta, hogy az 1907. évi November hó 27-én Nyiregyházán tartott rendkívüli közgyűlésen gr. Vay Tibor urnak az e. m. tanácsbírói állásáról való lemondása tárgyában hozott s a jegyzőkönyvbe 138. szám alatt felvett határozatát, a jelen e. m. közgyűlés hatályosan kívül helyezze s az ügyet újból tárgyalás alá veszi. E pontnál várták bizonyára némelyek, hogy az eddigi jóbékesség kárára a jósolt vihar ki fog törni, de kellemesen csalódtak, mert a határozati javaslat elfogadásával, mely kifejezte, hogy lemondott tanácsbíróját a mult évi határozatával sérteni nem akarta, de azt sem teheti, hogy előbbi határozatát megmásítsa s ezeket az indítványozó is belátván, indítványát visszavonta, lett ismét csend, béke és jó akarat.

A mi e. megyénkben külön számvevőszék szervezése is javaslatba hozatott, hogy az egyházak számadásait az vizsgálná felül, mert azt a mostani számvevő bizottság nem eszközli. A javaslat azonban oda módosult, hogy a tanácsbírák, a számvevőszék kültagjaivá tétettek és azok a helyszínen, az egyes gyülekezetekben fogják a számadásokat — mint ilyenek — az eddigi módon felülvizsgálni.

Többféle jelentés tárgyalatott a küldöttségek munkálatairól, közalapi számadásokról, vagyonleltár és költségvetésről, missziói bizottságról stb., melyek megfelelő elintézkést nyertek.

Az iskolai ügyek is több pont alatt tárgyalatottak, a mely részint a főtiszt. püspöki hivataltól, részint a Közig. bizottság és kir. tanfelügyelőtől tétettek át az esperesi hivatal utján. A hol lehetett segítettünk s mozgatjuk a gyülekezeteket az egyház veteményes kertjének kellő gondozása végett.

Elismeréssel emelem ki, hogy Tégláson gr. Dégenfeld Pál egyháztag e. megyénk tanácsbírója, az egyháznak eladott földterület vételi árát 2000 koronát toronyalapra vissza adta az egyháznak, mint adományt.

Egy lelkésze az e. megyénknek vagy 10 pontot foglalt le a tárgysorozatból, melyek letárgyalatottak, de felebbezés folytán az e. kerületen való tárgyalás után nagyobb körben is ismerhetők lesznek.

Sok adásvétel hagyatott helyben és több egyházi lelkészi és tanítói díjlevelek nyertek megerősítést s a 121 pontból álló tárgysorozat a gyűlés második napján estvére letárgyalatott.

Harmadik nap a bírósági ügyek tárgyalása következett. Volt két közigazgatási és két fegyelmi ügy, egy tanító és egy lelkész ellen. A két utóbbi nagyon hosszasan volt tárgyalva, mert az anyag igen sok volt s még a védelem érveit is óra számra kellett végig élvezniök a bíróknak. A tárgyalás az éjféli utáni időben végződött. A fegyelmi ítélet mindkét esetben elmarasztaló volt s az illetőket azon helyről való elmozdítással súlytotta. Felek természetesen nem nyugodtak meg az ítéletben, hanem igazságuk érveiben fellebbezésüket jelentették be.

cz.—a.

Zoványi — a Kálvin ügyről.

Levél Antal Gézához a parochiális könyvtár előadójához.

Nagytiszteletű előadó ur!

Meglepetéssel értesültem, hogy a főt. és nm. konvent legközelebbi ülésén milyen felháborodást keltettek a Warga-féle egyháztörténet Függelékében Kálvinról

általam irt részletek. Meglepetéssel, mert hiszem én ott csupa történelmileg megállapított tényeket irtam meg s azoknak az alapján megállapodott tiszta meggyőződésemnek adtam kifejezést a mai tudományos állásponton már tarthatatlan nézettel szemben, melyet Warga nyilvánított. Nekem ez a tiszáninneri kerülettel kötött szerződésnél fogva egyenesen kötelességem volt, melynek teljesítésével eszemágában sem lehetett kisebbitni Kálvinnak azokat az óriási érdemeit, a melyeket egyházszerzői és hittudói minőségében szerzett. Én egyszerűen reformatori nagyságának és keresztyén lelkületének mértékét kívántam az igazsághoz képest megvilágítani, épen az ő intentiója szerint is, melyről találoán mondá Révész Imre (Kálvin élete. Előszó IV. l.), hogy Kálvin elméjétől egy gondolat sem volt távolabb, mint az, hogy ő magát eszményül és példányképpül állítsa fel s az a ki őt mintegy bálványozná, szellemének épen olyan ellensége, mint az ő legnagyobb gyűlölöje.

Beható tudományok alapján, minden előítéletől menten alkottam meg véleményemet s azt hittem, szabad is azt nyilvánítani, épenugy, mint csak magyar református írókat említve, szabad volt egy Fáy Andrásnak, egy Szilágyi Ferencnek, egy Révész Imrének, egy Szasz Karolynak, akik közül a Kálvint leginkább tisztelő Révésznek róla szóló művéből csak a következő részleteket közlöm ezuttal:

Kálvin . . . a legnagyobb francia reformátor, vagyis csak a franciák közt a legnagyobb, amivel igazán nincs sok mondva. (3. l.)

. . . ha kivált nemzetének, a franciának könnyűvérségét felhasználja, az egyházi élet poshadó tavának felszínén talán még nagyobb habokat verhet, mint Luther vert vala (124. l.), tehát tényleg nem vert olyanokat.

Luther nagy lelke már inkább felléphetne vádlóul a genfiak ellen, mert ő az eretnekek kivégeztetését sohasem helyeslette. (198. l.)

Kálvin a reformatori pálya kezdetén épen nem volt a gyakorlati élet mezején oly bátor és elszánt, mint Luther és Zwingli (16. l.)

Itt állunk Kálvin szellemének, rendezői elveinek s eljárásának határozott, szigorú s ha úgy tetszik, sötét vonásai előtt (52. l.)

Egyszóval a konzisztórium egy valódi erkölcsi törvényszék volt, oly rideg szigorúsággal és buzgalommal, mely egyfelől a spanyol inquisitóra . . . emlékezteti a mai embert (95—6. l.)

Különösen figyelmet fordított Kálvin a büntető törvénykönyvre. Valódi drákói szigorúság vonult ezen keresztül (102. l.)

E valóban iszonyu es gyalázatos büntetés fellázi-

totta a várost. A nép elkezdett nyilván dühöngeni a lelkészek s különösen Kálvin ellen (132. l.)

Az evangéliumi tiszta keresztyén elvek alapján kétségen kívül áll az az igazság, hogy Kálvin vagy bárki más, midőn az eretnekek halálbüntetését javálja, az öszövetség szűk és sötét látkörében mozog (200. l.)

. . . néha-néha inquisitívá fajult egyházi fegyelem által megtámadta az egyéni szabadságot, betört a családok sértetlen szentélyébe (302. l.)

Mindezt megírni nem volt szentségtörés és kegyelemsértés, sőt még az sem volt botránkozás tárgya a mult század negyvenes éveinek szabadelvű világában hogy Fáy András emigy nyilatkozott Kálvinnal.

Különösen nem óhajtanám, hogy a protestantismus szellemét Kálvinnak, ki után gyakorta nemzetünk, írásából és példáiból kívánjuk kivonni. Őt bárcsodálnom kell és scholastika, theologiai tudományát, melyben a páp és törvénytudó egyaránt tündökiik, melyben azonban szent Ágostont csaknem szolgálilag követte, becsülnöm fáradhatlan kitürését, szorgalmát, lelkességét, szigorú mértékletes és tiszta életét a nagy Lutherrel, békés Melanchthonnal és józan Zwinglivel egy rangba helyezni nem tudom és vele mint emberrel megbarátkozni, annál inkább őt példányomul venni nem bírtam soha. Az absolutismusnak sem Istennél, sem embernél nem vagyok barátja. Ki genfi presbiteriumában, ezen protestáns inquisitio tribunaljában zsarnokilag elnökösködve és megfélekedve arról, hogy a reformációt is véleménykülönbözés szülte és ennek fölve lélekszabadság, eretnekeket üldözött, Castellio Sebestyént Genfből száműzette, Servetét, ki ellen vendégi, igazsági, keresztyéni jogokat megtapodott, elevenen megégettette, sok másokat tömlöcöztetett, sőt megfélekedve, hogy ő maga is milyen kinosan üldöztetett tanai miatt, rendszeres munkát készített a protestáns egyház azon jogának kivívására, hogy az eretnekeket tüzzel-vassal pusztithassa, ki Zwinglinek jogát épenugy foglalá el, mint Americus Vespusixs a Colombét, emberem nem lehetett soha. Tisztelem, mi jót mondott, de hinnem kell, hogy egyes részletek miatt, mikkel bibelődött, a protestantismnsnak egészét, igaz szellemét nem fogta tel (Óramutató 23. l.)

Sőt még a legközelebbi multban is egy ifju lelkészársam szintén szabadon és minden botránkozás nélkül mondhatta el véleményét épen a nálam leginkább megírt kérdéstről eképen.

Luther a reformátor és nem más. Kálvin nem az . . . Azonban Kálvin egészen más is, ő a tudós, rideg és hideg rendező. Lángész bizonynyal, az Instutiót huszonhat éves korában írta. De e merev, komor és szigorú fő nem hős és apostol. Szelet Luther ver, ő a reformátor, a kit vissz lelke, a termő, dus és fényt szóró.

Ez a Sárospataki Ref. Lapok 1905. évi nov. 5-iki számában jelent meg s minthogy e lap szerkesztősége csak a saját véleményével megegyező cikkeknek szokott helyet engedni, bátran következtethető, hogy egyetértett a cikkíróval, vagy legalább is nem tartotta akkor Kálvint olyan bálványnak, akihez hozzá ne nyulhasson a történeti kritika. De nem tartotta más se, senki se, pedig ez a lap egy egyházkerületnek a hivatalos közlönye.

Én távoll állok a Tollin Henrik, németországi református lelkész álláspontjától, aki évek hosszú során át nem szünt meg szidalmazni Kálvint, még pedig minden hivatalos ellenmondás nélkül és távoll állok a Merle d' Aubignéétől is, aki valóságos félistennek tüntette fel, de a protestáns egyházban nem merném jogosatlannak tartani egyiknek sem a felfogását. Ha szabad volt Révész Imrének és Fáy Andrásnak, ugyszintén Szilágyi Ferencnek és Szász Károlynak leplezetlenül nyilvánítani a maga véleményét és szabad volt az a hivatalos jellegű Sárospataki Ref. Lapoknak is: azt hittem, nekem se róhatja fel senki, ha nem áldozom fel igazságom érdekét felekezeti szempontoknak. Hiszen még Karácsonyi János, a katolikus pap is szabadon kimutathatta a Sylvester-bulla hamisítvány voltát és epen a Szent István-társulat kiadásában megjelent Szent István király élete című munkájában bátran bebizonyíthatta, hogy nincs igazok azoknak a régebbi íróknak, a kik a Vaszoly (Vazul) megvakíttatását Gizella királynénak tulajdonították, mer azt maga Szent István rendelte el. Ilyen körülmények között azt hittem, hogy nekem is szói az ujszövetségi intelem: Mindeneiket megpróbáljatok és a mi jó, azt megtartsátok. Mindeneiket megvizsgáljatok, még az Istennek mélységeit is. Keressétek az igazságot és az igazság szabadokká tesz teket. Azt hittem, hogy jogom van azt a magamra vállalt kötelezettséget teljesítenem, hogy tolmácsoljam a mai tudomány Kálvinnról szóló felfogását, amint az megnyilvánul például a ma legkülönb német egyetemes egyháztörténetben: a Möller Kawerau-féleben. Azt hittem, hogy ma dogmáink ellenére szabad a Krisztust embernek tartani egy egész theologiai iránynál, dogmába nem foglalt Kálvinnról is szabad lesz u tudomány terén akárkinek is a meggyőződését nyilvánítani.

Másként történt. Engedje meg azért a Nt. előadó ur, hogy megkímélendő a hasonló esetektől ugy magamat, mint a főt. és nm. konventet, ezennel lemondjak arról a megtisztelő megbízatásról, melynek alapján a parochiális könyvtárak részére kellene megírnom a magyar protestantismus történetét. Mert én azt sem fogom megírni a tudományos kutatás terén ez irányban egyedül jogosult kelléknek: az igazság feltétlen és önzetlen szeretetének másod sorba állításával. Annak pedig szintén nem volnék hajlandó magamat alávetni, hogy a

mű tudományos értékén kívül egyébre is kiterjedjen a parochiális könyvtári bizottság netaláni birálata. Ha előre tudtam volna, hogy ilyen sorsban lesz részem a Wargaféle egyháztörténetnél, sohasem hoztam volna meg azt az áldozatot, amelytől különben így is eléggé vonakodtam, hogy t. i. sokkal gyümölcsözőbben felhasználható s a folytonos késleltetés miatt épen öt évig tartó időt pazaroljak el ez elavult könyv átnézésére és kiegészítésére.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Kálvin emléke és a Ref. Lelkésze-egyesület.** Az Orle. választmánya elhatározta, hogy a tiszántuli egyházkerület elnökségéhez a Révész Imre összes munkáinak és levelezésének kiadatása végett kérelmet intéz. E beadványt dr. Baltazár Dezső és a titkár irták alá s kéri benne a kerületet, hogy Révész Imre életrajzának a megíratásáról is gondoskodjék s a nagy Kálvin emlék évfordulati ünnepélyek alkalmából a Révész Imre munkáinak egyöntetű gyűjteményes kiadását megkezdvén, a sort a nagynevű tudós Kálvin életével kezdje és nyissa meg. Azon ohajtást is tolmácsolja az Orle. beadványa, hogy a *Kálvin élete* két kiadásban is illusztrálva bocsáttassék ki. Az illusztrációk a magyar vonatkozásu dolgokon kívül a Doumerge-féle nagy munkából volnának kiválogatandók. Készülne tehát a Révész Imre féle szöveg alapján két derék kiadvány, egyik a művelt ref. közönség, a másik a nép számára. E mellett országos mozgalom indíttatnék meg a genfi Kálvin szobor és emlékmű költségeihez való hozzájárulásra nézve. Ez történhetnék meg a pünköszi perselypénz idefordításával, a kerületek, egyházmegyék, egyházak hozzájárulásának kikérésével és egyesek megkeresésével illetve adakozásra való felszólításával. Mi ugyan általában szegények vagyunk, sok szükségünk vannak rendes kiadásainkon felül is, naponta köztámogatásra szorul nálunk minden olyan ügy, a melyre nincs fedezet s a mely nem hivatalos dolog. A Kálvin emlékre azonban nekünk is adakoznunk kell s e tekintetben is lelkészeinkre vár a kezdeményezés sora. Korsónkban kevés az olaj, és lisztes ládánk fenekére jutottunk, sok lelkészársunk szaladgál ide oda, hogy terhes kiadásait, a melyek csapás, vagy családtagjainak váratlan betegsége folytán nyakába szakadtak, teljesíthesse. Mégis midőn erről a becsület-

beli nagy országos tartozásról van szó, mi félre nem állhatunk és nem is állunk. Gyűjtsön azért aki gyűjthet és adjon a ki adhat s azt a mit szívesen és önként adni képes. Lapunk készséggel nyilvántartja és nyugtázza ez adományokat, melyek sorát 10 koronával ezennel megnyitjuk.

— **A káplántartási illetmény ügye.** A folyó év első negyedére esedékes káplántartási illetmény folyósítása még mindig késik. A kérdéssel foglalkozó konventi bizottság ellátta ugyan a beterjesztett kimutatásokat, a megállapításról szóló leirat le is érkezett az egyházkerületi pénztárhoz, melynélfogva 23 lelkész mellett alkalmazott segédlelkész, illetve nyugalmazott lelkész részére az elmúlt évnegyedre 2788 k. 83 f. illetmény van felszámítva. Azonban az értesítés végén a következő észrevétel olvasható: „Ezen megállapított összegek később, a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur kiutalása után fognak megküldetni.” Ez a megküldés mind e mai napig nem történt meg. A fennakadást az okozhatja, hogy az öt egyházkerület káplántartási költségére korábban megállapított 23,000 k, már rég nem fedezi a jogos szükségletet, e miatt felemelte ugyan a régi átalányt a vallás- és közoktatásügyi miniszterium 45,000 koronára. de úgy látszik, hogy ez sem elég. A tiszántúli egyházkerület lelkészei az átalányt elég tartózkodással veszik igénybe, mert hiszen, ha a most szükségelt 2788 k 83 f. összegét nézzük: egyházkerületünk nagyságánál fogva a 45,000 újabb átalányból évi 11,155 k 32 fillérhez aránylagosan jogunk van hozzájutni. Annál fogva más egyházkerületeknek talán aránylagosan nem jutható összeg folyósításáért a mi kerületünk érdeke rövidséget nem szenvedhet. Főgondnokunk ő méltósága gondos figyelmét erre a körülményre is kiterjesztette, s úgy értesültünk, hogy egyházkerületünk lelkészeinek jogos érdekeit hathatósan képviselte s a kérdés megoldására nézve megnyugtató eredményhez jutott. Közöltem ezeket azért, hogy az egyházkerületi pénztárhoz az illetmények folyósításának késedelme tárgyában intézett megkeresésekre együttesen válaszoljak s jelezzem, hogy a kifizetés egyáltalán nem a pénztáron mulik. Egyébként az eddigi gyakorlat szerint a pénz megérkeztekor a nyugta-nyomatványokat aláírás és esperesi láttamozás végett azonnal szétküldöm. Debrecen, 1908. máj. 6. Rózsa Sándor egyh. ker. pénztárnok.

— **Kimutatás.** A főiskolai kórház és ambulancia beteg forgalmáról f. évi április havában a főiskolai kórházban fekvő beteg volt: 1 aka-

démiai hallgató, 2 gymnasiumi és 5 tanítóképezdei tanuló, összesen 8. A főiskolai kórházból a városi közkórház sebészeti osztályára áttétetett 1 gymnasiumi tanuló. A járó beteg rendelésen jelentkezett, illetve kezelés alatt állott 16 akadémiai hallgató. 50 gymnasiumi és 28 tanítóképezdei tanuló összesen 94. Dr. Trocsányi Béla főisk. orvos.

— **Magyar Tud. Akadémia.** Mostanában folyt le a Magyar Tud. Akadémia nagy hete. Az időszak, melyben munkálkodásáról beszámol, pályadíjait, koszoruit kiosztja és a tudósok, az írók, a költők eleit megkoszouzza, azok sarai-ból tagjait válogatja. Mint hajdan a görögöknél az olimpiai s más játékok, ennek a nagyhétnek nálunk is nemzeti ünnepnek kellene lennie. S ha a különböző versenyekre ezerek meg ezrek vonulnak fel: a magyar lelkeknek e nagy mérkőzésére is mindenfelől egybe kellene seregleni és az ország papjai közt ünnepelni nagyjainkat. Mert a tudomány, költészet, irodalom babérosai valóban a nagyok, a nemzet, a faj nagyjai és legjobbjai. Mi magyar kálvinisták büszkék voltunk arra, hogy ezek régen, legtöbbszörre közülünk kerültek ki s ha nem is volt igaz szó szerint a félig tréfás beszéd, hogy az Akadémia a kálvinistáké, a melybe több vallásuak kegyelmeiből vétetnek fel, de tényleg úgy nézett ki a magyar világ, mintha itt minden jeles csak kálvinista lenne. Ez volt az oka annak, hogy maga Petőfi is előszeretettel kálvinistának vallotta magát. Ez a világ elmúlt s ma a mi tudósaink kevesebb számmal vannak. Annál jobban meg kell becsülnünk azokat, a kik egyházunkra e téren is fényt hoznak s örvidenünk kell, ha az Akadémia nagy hete s e héten kiosztott koszorui a mi embereinknek is jutnak. Ez történt most a Szabolcska Mihály, Szeremlei Sámuel, dr. Finkey Ferencz és Pápay József akadémiai taggá választásával. A költőpap, a történetíró, a jogász és a tudós nyelvész vegyenek tőlünk is tisztességet s legyenek üdvözölve általunk.

— **A Bethánia-egylet évkönyve 1907.** A könyv az egylet munkásságával, céljaival, tisztviselőivel, tagjaival ismerteti meg. Ennek a működése is a legnagyobb örömmel tölt el bennünket. Elnöke dr. Szabó Aladár, ref. lelkész, ez a nagy tevékenységű, páratlan buzgalmu férfiú. Az egylet a szeretetvendégségek és az evangelizáló összejövetelek számára egy házat szándékozik szerezni, vagy építeni a fővárosban. Erre kéri a nemeslelkű emberbarátok adományait, melyek az elnökhöz (Budapest Kálvin-tér 7. sz.) küldendők, adjatok, a mit Isten adott!

— **Képekkel illusztrált bibliai rész.** A Skót Nemzeti Biblia Társulat kiadásában megjelent a Péter I. levele 6 szép képpel. Kiosztásra igen alkalmas. A társulat e bibliai részt 75 százalék engedménnyel adja egyházaknak és keresztyén munkásoknak. 100 darab ára 25 fill. portómentesen 60 fill. 500 drb. ára 1 K. 25 fill. portómentesen 1 K. 90 fill. Könyvkereskedők e kedvezményben nem részesülnek. Rendelések a Skót Nemzeti Biblia Társulat képviselőjéhez, Webster J. T. skót lelkészhez intézendők, Budapest, V. Hold-u. 17.

— **A Lorántffy Zsuzánna egyesület évkönyve az 1907-ik esztendőről.** XVI. évfolyam. Magában foglalja az egyesület nagy gyűlésén mondott elnöki megnyitó beszédet Szilassy Aladárnétól, a titkári jelentést Muraközy Ilonától, a pénztárnoki jelentést Szóts Farkasné-tól, a mentő szeretetmunkáról való jelentést Dessewffy Emmától. Továbbá főként az egyesület nagyarányú, üdvös munkásságát és intézményeit, melyeknek olvasásakor megtelik a szívünk igaz örömmel. A jó Isten tartsa es virágoztassa tovább ezt a végtelenül hasznos, jótékony egyesületet s adjon erőt további munkához nagybuzgóságu, kitűnő vezetőinek! De a jó kívánság mellett segítségük is ám az egyesületet nemes munkájában tőlünk telhetőleg. A rendes tagjai 4 koronát, pártoló tagjai 2 és 1 koronát fizetnek évenként. Ezenkívül bármely adományt köszönettel fogad az egyesület pénztárnoka (Budapest I. Budafoki-ut 5.)

— **Bocskay emléktábla.** Szerencsen a református templomban egybegyűlt hívek 1605-ben Bocskay Istvánt kiáltották fejedelemmé. Ezt a történeti nevezetességű eseményt akarta megörökíteni Vitányi Bertalan szerencsi ügyvéd, midőn az ősrégi református templom falába saját költségén díszes emléktáblát helyeztetett el. Ezt az emléktáblát április 20-án fényes ünnepséggel leplezték le. Az ünnepi beszédet Radácsi György sárospataki református főiskolai tanár mondta. Utánna Piskóthy Ferenc_{dr.} énekelt orgonakiséret mellett, befejezésül pedig a himnusz énekelte a közönség. Az emléktáblán a következő felírás olvasható: E szent hajlékban szervezkedtek hős elődeink Bocskay István vezérlete alatt a nemzeti és vallási szabadság védelmére 1605. április 15—20. Örök tisztelet nevüknek.

— **A nagykőrösi Arany-szobor.** Nagykőrös városa régi tartozását óhajtja leróni, a mikor most lázas buzgalommal serénykedik, hogy Arany Jánosnak szobrot állítson falai között, a hol a nagy költő kilenc esztendőt töltött. A szoboralapra gyűjtő bizottság lelkes fölhívásai visszhangra találnak a derék alföldi város közönségében, a melynek kicsinyje, nagyja, gazdagja és szegénye egyaránt siet adakozni a szoborra. Az idei farsangon a nemes városban, a melyet Arany János szelleme ihletett meg, a költő szobra javára táncoltak, minden egyesület az ő emlékére rendezett ünnepet. Remélhető, hogy a szoborbizottság hamarosan

befejezheti gyűjtését, ha továbbra sem csügged a közönség adakozó kedve s felállítja a költő szobrát.

— **Adomány a szentjánosi egyháznak.** Tudom, hogy nagy lelki örömmel szoktad közölni lapodban a kis egyházak épülését bizonyító dolgokat és hiszem, hogy kiváló örömdre szolgál ugy neked, mint kedves lapunk olvasó közönségének az alábbi rövid értesítés is. Lukács Antal főrendiházi tag, Szentjános községi volt nagybirtokos, róm. kath. vallásu főúr, szentjánosi birtokától való megválása alkalmából, emlékét a községben, melynek olykori lakója s a ref. egyházban, melynek tiszt. főgondnoka vala, megőrzendő: 1. a községnek, kultur, humánus célokra való felhasználás kikötésével, több ezer kor. értékű házasbellel. 2. A szentjánosi ref. egyháznak alólirt irányítására: a) egyházfenntartási alapul 500, b) legátus járatási alapul szinte 500, tehát együtt 1000 koronát adományozott. Azt hiszem, hogy a felekezetiességen épen a mai korban oly példásan, felülemelkedő, nemes lelkű s fenkölt gondolkozásu főúr, célját tökéletesen elérte! Ugy hazafias, mint valláserkölcsi célzatu, bőkezű adományai nemes emlékét örökre fentartják, ugy Szentjános község, mint a szentjánosi magyar ref. egyházban, honnan a keblekből áldóan hálás emlékezés s reá áldást kérő imádság száll a minden jó és szép tettet megfigyelő s azt áldással jutalmazó Istenhez a magasságba fel. Vajha nemes példája, szerte a hazában, számos követőkre találna! Szemes László ref. lelkész.

Tartalom-jegyzék: Kálvin. Vándor. — Kálvin János. Dr. Baltazar Dezső. — A genfi Kálvin emlék. Gyenge János. — Közéletünk: A n.-bányai ref. egyházmegye tavaszi közgyűlése. — Az ér-melléki ref. egyházmegye tavaszi közgyűlése. — A f.-szabolcsi ref. egyházmegye tavaszi közgyűlése. — Zoványi — a Kálvin ügyről. — Különfélék.

Felelős szerkesztő: **Dr. Ferenczy Gyula.**

Pályázat.

A debreceni reform. egyházmegyébe kebelezett konyári reform. egyház elhalalozás által megüresedett lelkészi állomásra pályázat hirdettetik. Ez állás javadalma az 1904. évi hiv. becslés szerint 2181 k. 80 f. E jövedelem részletei: 1. Kézpénz a szolgálmányok megváltásával 582 k., föld 44 h. 337 négyszög öl 1600 négyszögölével. 2. 9 hold legeltetési jog. 3. Egy nyilas szőlő. 4. 200 négyszögöl kender föld. 5. 30 négyszögöl káposztás föld. 6. 31 köből rozs, 15 köből aljgabona. 400 kéve nád. 7. Stóla.

Az ezen állomást elnyerni óhajtók lelkészi oklevéllel és saját esperesök által a pályázati hirdetés megjelenése után láttamozott szolgálati bizonyítványukkal s a törzskönyvet ez idő szerint még helyettesítő püspöki bizonyítvánnyal felszerelve 1908. évi május hó 31. napjáig Dávidházy János espereshez Kabára, adják be.

A megválasztott köteles az előd özvegyének beruházások címén 500 k.-át fizetni s az állomást a választás érvényre jutásával azonnal elfoglalni.

Dicsőfi J. egyhker. főjegyző.

Mielőtt

személy-, jelzalog- vagy építési

K Ö L C S Ö N

iránt intézkednék

kérjen díjtalanul prospektust

Meller L. Egyed

BUDAPEST, IX., Lónyai-utca 8.

Telefon — Interurban 45—31.

Magyar Közös Bevásárló Szövetkezet.

Egy közös bevásárló szövetkezet van alakulóban, melynek élén a magyar kálvinista pap-ság országos egyesületének választmánya áll; de tagja lehet mindenki nemzetiségi és felekezeti különbség nélkül.

A kereskedők, iparosok, gyárosok közül igazgatósága által válogatja ki a céljának legmegfelelebbeket. Célja pedig a szolid kereskedelem s magyarhoni ipar tömeges pártolása által a nagy fogyasztó közönség érdekeinek a megvédése.

Alantírott a szervezéssel meglevén bizva, felhívom a kereskedő és iparos világ figyelmét e nagyhorderejű szervezkedésre.

Sonkád. (Szatmár m.)

Kocsis József
ref. lelkész.

— **Vizsgai jutalom-könyvül** és konfirmációi, ünnepi emlékkönyvül csakis hazafias irányú és protestáns jellemképző ifjusági könyveket alkalmazzunk. Ilyenek: **V a d a y József** egyházkerületileg aprobált munkái: 1. A Protestáns Jellem. Iskola-kötésben 1 kor., Diszkötésben 1 kor. 60 fill. és 2 korona árban. 2. A Protestáns lelkület. Diszkötésben 1 kor. és 1 kor. 30 fill. Füzve 80 fill. 3. Tanulók Vezérkönyve a hazafias jellemben és jó erkölcsben 1 kor. 30 fill. és 1 k. 80 fill. 4. Rákóczi és a Kuruczvilág. Diszkötésben, képekkel 2 korona és 3 korona. 5. Rákóczi emlékfűzet. 10 fillér.

Megrendelhető: **Vaday Józsefnél Nagyvárad.**

Orgona - Harmoniumok

A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányu amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. 65 forinttól minden árban kapható.

Első magyar — villamos erőre berendezett — hangszergyár.

Stowasser J. cs. és kir. udvari hangszergyáros, a m. kir. zene-akadémia, színházak, művészek stb. szállítója

BUDAPEST, II., Lánchid-utca 5.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes huros-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlen szolid árak mellett.

Hangfokozó-gerenda

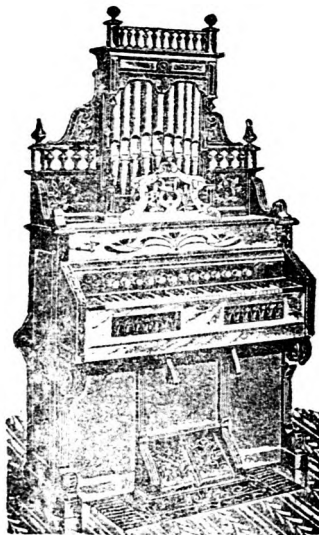
mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt. Kezesség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyár és raktár.

Saját találmányu (Rákóczi) **Tárogató**; általánosan elismert legjobb, mely tökéletes solo hangszerré általam konstruáltatott iskolával 35 forinttól teljebb.

Az összes hangszerek javítása különleges, szakszerű pontossággal, jutányos árban; kezesség minden egyes hangszernél. Árjegyzék minden egyes hangszerről külön, kívánatra bérmentve küldetik.

— Kivitel nagyban és kicsinyben.

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító

TEMESVÁR.

Mag-, Növény-, Rózsa- és Fa-Nagytenyészetek.

(Növelési terület 94 hold.) **Világkivitel!**

A legjobb magvak. A legnemesebb

csemetefák. A legszebb diszfák,

== cserjék, rózsák, fenyők. ==

Kertészeti kézikönyv diletánsoknak.

Dus főárjegyzék ingyen.

Alkalmi vétel.

Bükk tűzifa I. osztályu száraz vagonként Debrecenbe szállítva 240 korona.

**Fakereskedő Vállalat
Tiszolcz.**

Löfkovits Arthur

== órás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. ==

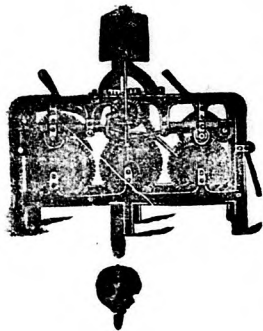
Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok,

kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Toronyórák

palota-, városházi-, gyári- és lak-tanya berendezését a legelőnyöseb-ben eszközi

Mayer Károly utóda
Müller János
első magyar óragyár

= gőzerő berendezéssel =
Budapest, VII., Csömöri-u.

50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Lukács Vilmos és Testvére

Hatvan-utca 5.

Tető fedési vállalat Eternit aszbeszt cement palával. Aszfalt lemezek egyszerű és kettős ragasztott fedés Facement tetők készítése. Mindennemű beton és cement munkák. Portland és román cement.

Telefon 308.

A magyar védőegyesület 340—42. számú védőtáblái.

Erős takarékos konyha
tűzhelyek edények

mosó facsaró és mángorló

gépek raktára.

Sesztina Lajos

vaskereskedésében

DEBRECEN, Piac-u. 23

Hajdumegyei Népbank

mint szövetkezet.

Ötödik évtársulatát 1908. január elsején nyitotta meg melybe tagok bármikor beléphetnek.

Az intézet tagjainak száma rövid négy évi fenállása alatt 4200-re emelkedett, a kik 16,000 törzsbetétre több mint 800,000 koronát fizettek be, mely összeg az évtársulat tartama alatt 2500,000 korona tőkének felel meg.

A vidéki tagok befizetését megkönnyítjük azáltal, hogy a pénz beküldésére postatakarékpénztári befizetési lapokat díjtanul adunk.

A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6/-ot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hét bármelyik napján utólag fizetendő legolcsóbb kamattal folyósít.

Minden 10 korona kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető, melyben a kamat is befoglaltatik, tehát külön kamatot nem kell fizetni. Kölcsönöket adunk: 1. A befizetett összeg $\frac{9}{10}$ ere. jéig kezesség nélkül. 2. Kezességi kölcsönöket egy vagy több elfogadható kezesség jótállása mellett, még azon esetben is, ha azok nem szövetkezeti tagok. 3. Jelzálog kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés mellett. 4. Zálog kölcsönöket biztosítékul elfogadható értékekre.

Jelentkezések az ötödik évtársulatba való belépésre vagy kölcsön iránt, bármely nap délelőtt vagy délután az épület helyiségében Piac-utca 69. szám, az Ipar- és keresk. kamara épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor,
jogtanácsos.

Dr. Brukner Ernő,
elnök.

Ügyvezető választmány:

Dr. Ferenczy Gyula,
elnök.

Hegedüs Sándor.

Grósz Nagy Ferencz.

Szives figyelmébe ajánljuk a
közelgő konfirmáció alkalmára

Révész-Szoboszlay S. Szabó-féle
Konfirmációra előkészítő kátét

kérdések és feleletekben.

Ara 30 fillér.

Minden 10 egyszerre rendelt példány után egyet

ingyen adunk.

Konfirmációi emléklapok

darabja 4—5 és 6 fillér.

100 darab egyszerre való vételénél 3.60, 4.50, 5.40
Kaphatók :

MEGEDŰS ÉS SANDOR

protestáns irodalmi könyvkiadóhivatala.
Debrecenben.

Amerikai Cottage-szivólegrendszerű
harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint
a legolcsóbban szállít

Pajkr Rezső és Társa

Budapest, VIII., József-körut 15. szám.

Pianók.

Ára 120 kor.-tól
fölfele. —
Részletfizetések
8 kor.-tól fölfele

Pianinók.

Képes árjegyzék
ingyen és bérn.
= 5 évi =
jótállás.

Pedálos-harmoniumok

mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos
organaméretekkkel, templomok, szemináriumok részére.

Kálvin János művei.

Szerkeszti CZEGLÉDI SÁNDOR.

Eddig megjelentek :

1. A genfi egyház kátéja.

Fordította Czeglédi S. Ára 60 fillér

2. Az egyház reformálásának szükségességéről.

Fordította Czeglédi S. Ára 80 fillér.

3. Kálvin János értekezése az ereklyékről.

Franciából fordította Czeglédi S. Ára 50 fillér.

4. Sadolet biboros levele. Kálvin válasza

Fordította Ladányi Pál. Ára 60 fillér.

Sajtó alatt vannak :

5. III. Pál pápa levele Kálvin János megjegyzéseivel.

Fordította Czeglédi S. Ára 50 fillér.

6. A párisi theol. fakultás hitcikkei Kálvin
elleniratával.

Fordította Pongrácz József. Ára 50 fillér

Minden kötet külön kapható.

Az 1908. év elején e hat mű egy diszes kötetben is
meg fog jelenni. — A 25 ivnyi terjedelmű kötet ára
4 korona 50 fillér lesz.

Mind e művek megrendelhetők

a Magyar Kálvin-fordítók bizományosánál

Kis Tivadar könyvkereskedésében PÁPÁN
Alapított 1851-ben.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN

elsőrangú könyvkötészete és diszműves üzlete

DEBRECEN, Fűvészkert-utca 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható s
kifogastalan munkát készít mindennemű könyvköté-
szeti, diszműcikkben és börmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más Egyházi műveket töme-
ges mennyiségben, versenyképes kivitelben és gyári áron.

Anyakönyveket, tartós jókötésben
Szent Bibliát és emléklapokat
különleges diszkötésben jubili-
leumokra.

Aranykönyvek egyházak számára mely jótékony
adományok nyilvántartására is alkalmas.

Kéziratok befoglalására táblákat, melyek a szószeke-
n vagy temetéseknel előnyösen használhatók.

Iskolák számára térképek és táblázatok felhuzását
vászonra vagy papírra és ezeken kívül még számcs e
szakba vágó munkát.

Szükséglet esetén bármely cikkre nézve azonnal szolgálók, —
számítások a különleges munkákhoz, — mint *Disztáblák, Emlék-
lap és aranykönyveken, rajzokkal, kívánatra izletes
stylusban, levéltári okmánytartók.*

Esetleges nagyobb nyeremény 720.000 korona.	Szerencse fel!	Hamburg város jótállása mel- letti osztály- sorsjáték.
--	---------------------------	---

Felhívás a hamburgi sorsjátékban való részvételre.
Kisorsolásra kerülő nyeremények összege:

11 millió 809 ezer korona

A rendkívüli előnyösen összeállított osztálysorsjáték legnagyobb nyereménye 720:000 korona, s ezenkívül

1 nyeremény 360.000 k.	1 nyeremény 60.000 k.
1 " " 240.000 s.	1 " " 36.000 k.
1 " " 270.000 k.	7 " " 24.000 k.
1 " " 60.000 c.	1 " " 18.000 k.
1 " " 54.000 k.	11 " " 12.000 k.
1 " " 48.000 k.	46 " " 6000 k.
1 " " 42.000 k.	103 " " 2600 k.
1 " " 36.000 k.	103 " " 2400 k.
1 " " 120.000 k.	139 " " 2200 k.
1 " " 72.000 k.	593 " " 360 k.
1 " " 60.000 k.	181 " " 230 k.

A 7-ik osztályan 190.000 sorsjegy van, a nyerő számok zsszege 48.705 és 8 jutalomdíj, csaknem fele a sorsjegyeknek kihuzatik.

Az első osztály esetleges legnagyobb nyereménye 60,000 korona, a hetedik osztályé pedig 720,000 korona.

I-ső huzás legkésőbb április 30.

Az erre érvényes eredeti egész sorsjegy ára 7.— K
fél " " 3.50 "
negyed " " 1.75 "

A többi országokra érvényes utánfizetésekről kívánatra bárkinek bérmentve megküldendő hivatalos sorsjáték-tervezet nyujt értesítést.

A megtörtént huzásoktól mindenki hivatalos értesítést kap.

A nyeremények kifizetését közvetlenül gyorsan és a szükséges körültekintéssel eszközölöm.

Megrendeléseket készpénz vagy postautánvétel mellett kérek.

Megbízásokat legkésőbb április 30-ig vállalhatok.

Hecker Sámuel sen.

banküzlete Hamburgban.

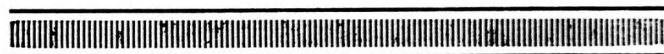

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

könyvnyomdája

a legolcsóbban és izléseesen készít mindenféle nyomdai munkát, u. m.

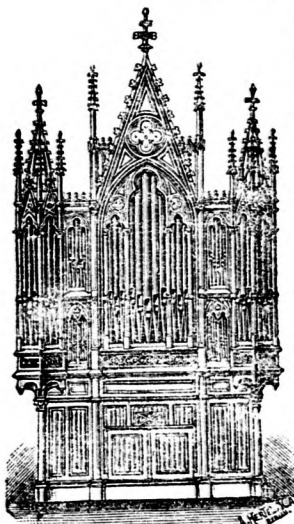
Táblázatokat, Alapszabályokat, Könyveket,
Műveket, Báli meghívókat, Névjegyeket,
Röpiratokat, Adó könyvecskéket, Lapokat,
Termény-, Pénz-, Magtárkezelési íveket,
Eljegyzési- és Lakodalmi kártyákat, Stb.

Orgonaépítészeti műterem

DEBRECENBEN.

Darabos-utca 7. szám alatt (a Collégium mellett.)
Fennáll 1883. óta.

Készíték a mai kor legtökéletesebb vívmányai szerint bármily rendszerű s nagyságu új orgonákat, jótállás mellett. — Orgona építészetem fennállása alatt 193 év. ref. egyháznak szolgáltam teljes meglegedésükre munkámmal, melyeknek jóságával, kiválóságával elértem azt, hogy minden évben növekszik a cégem iránti bizalom, melynek folytán a mult évben üzletemet gépekkal szereltem fel, hogy minden tekintetben a kor színvonalán álljak.

Elvállalok régi orgonák új szerkezetre való átalakítását áthelyezését, tisztítását és javítását, vagy évi gondozását mérsékelt áron. A nagytiszteletű és tekintetes egyházi előljároság szives pártfogásába ajánlva továbbra is magamat teljes tisztelettel

Kerékgyártó István

orgona építő.

Baktai EGRY FERENCZ

== harangöntő ==
Kis-Gejőcz, Ungmegye.

A milleniumi kiállításon kitüntetve.

Hódmezővásárhelyen 1904-ben
== arany oklevelet nyert. ==

Ajánlja

harangöntő

≡ műhelyét. ≡

mely a legrégebb és a legjobb hírnevű az országban Teljes szavatosság mellett, szállit

harangokat

bármint sulyban, nemetszőket feltétlenül visszavesz, a költségeket visszatéríti Árjegyzéket bérmentesen küld.

Nagyon sok elősmé-
== ró irat. ==

Novotny Antal

harangöntőde és
vasharanglábgyár

Temesvár - Gyárvaros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern átlukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hege-düéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hang-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgros harang hangban egyenlő 461 kgros régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákat, régi harangok lyetnekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványokak. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. -- Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

A „Neumann M.” cég debreceni áruházáról.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

Debrecen. Fő-tér, a magy. kir. postával szemben.

Áruházában levő mindennemű öltönyök, színre, minőségre és olcsóságra nézve első helyen állanak.

Kizárólag csak a tulajdonát képező eredeti modelljeiszerint készült férfi- fiu- és gyermekruhák vannak raktáron.

Minden darab saját műhelyében, személyes felügyelete alatt készül.

Az ország minden nagyobb városaiban hatalmas fiók-telepek.

Alapított 1845-ben.

Mérték szerint külön osztály

ALAPÍTOTT 1845-ben.